

PROBLEME DE OCROTIRE A MEDIULUI PE TERITORIUL COMUNEI LUPȘA

Prof. MIHAELA MIHINDA

Mediul geografic actual este rezultanta interacțiunii dinamice dintre componentele fizico-geografice, în strânsă interdependență cu factorul antropic, care pe acest teritoriu de străveche locuire și-a pus profund amprenta asupra peisajului.

Astăzi, în plină epocă a exploziei demografice și a revoluției tehnico-științifice, protecția mediului înconjurător este o problemă ce preocupă lumea contemporană.

Supravegherea și protecția mediului este în interesul omului, ultimele decenii arătând cu claritate acest lucru.

Absența din comuna Lupșa a unor activități industriale propriu-zise, poluante, micșorează într-o oarecare măsură acest pericol, dar sursele și tipurile de poluare fiind variate, se impun și metode variate de combatere. Activitatea de extracție a substanțelor minerale utile a luat proporții cu totul deosebite în această perioadă, a generat excavații și decopertări, ultimele fiind prezente la Roșia Poieni (Foto 1).

În afară de excavările rezultate din exploatarea de la suprafață, relieful a fost modificat și ca urmare a unor procese de tasare și prăbușire de deasupra galeriilor de mină. Pe de altă parte, ca urmare a depozitării sterilului și a diverselor materiale rămase din procesul de prelucrare au apărut așa numitele halde cu aspect de movile, care în unele luni au schimbat mult peisajul local.

Mediul ambiant este poluat și datorită faptului că unele unități, între care combinatele Roșia Poieni, Roșia Montană și Întreprinderea minieră Baia de Arieș aflate în apropierea Arieșului, deversează în ape reziduri care inflențează cel mai mult fauna din acest râu [cf. Monografia Jud. Alba, 1980].

Pentru gospodăriile aflate la șosea se pune probleme poluării atmosferice cu gaze de eșapament, dar nu este o situație prea îngrijorătoare, datorită posibilităților de autopurificare naturală.

Foto 1. Exploatarea în carieră a cuprului la Roșia Poieni

În perioada modernă și apoi în cea contemporană despădurirea terenurilor forestiere începută în perioadele anterioare a continuat într-un ritm mult mai intens, fenomenul fiind evidențiat și pe hărțile întocmite (Foto 2). La începutul perioadei, scopul îl constituie obținerea de terenuri agricole (Foto 3).

Treptat însă exploatarea lemnului pentru comercializare, mai ales pe piețele externe devine preponderentă și prezintă un mare pericol de degradare a terenurilor, deoarece se efectuează cu deosebire în cadrul reliefului accidentat, rămas până atunci împădurit ca urmare a caracteristicilor sale improprii pentru agricultură.

Foto 2. Pante despădurite pe raza satului Valea Lupșii

Foto 3. Terenuri agricole obținute prin defrișarea pădurilor din lunca văii Arieșului

Modificarea învelișului vegetal natural prin activitățile antropice a avut consecințe și asupra altor componente ale mediului. Procesele de modelare a reliefului s-au intensificat în urma deranjării echilibrului relativ dintre aceste componente, cu deosebire pe terenurile în pantă, generând noi microforme (ogașe, ravene, organisme torențiale etc). Pe suprafețe întinse s-au

produs modificări ale topoclimatului, dispărând aspecte specifice pădurii (umiditatea atmosferică mai mare, amplitudinile termice diurne mai moderate etc), ceea ce a determinat și modificarea treptată a regimului hidrotermic al solului și a activității microorganismelor din orizontul acestuia. Pe de altă parte, restrângerea suprafeței împădurite a însemnat micșoarea

arealului elementelor faunistice legate biologic de acest mediu.

Modificarea antropică a învelișului vegetal a avut implicații atât asupra învelișurilor interne ale solului, cât și asupra grosimii stratului de sol.

Prin înlocuirea vegetației naturale cu cea cultivată, schimbările survenite în profilul solului diferă ca sens și intensitate de la o zonă pedologică la alta.

Revărsările râurilor în perioadele ploioase determină spălarea solului și totodată accelerează procesul de eroziune.

Ca pretutindeni se pune și aici problema vânatului nerațional, fauna înpuținându-se (ex. ursul). Se impune ocrotirea vânatului, mai ales cel pe cale de dispariție.

Evoluția geodemografică și diversitatea activității economice a dus la apariția și dezvoltarea a numeroase așezări rurale și a unei rețele de drumuri (judetene, comunale și forestiere). Populația acestor așezări a adus profunde modificări potențialului ecologic prin crearea unui relief antropizat în urma exploatărilor de materii prime (materiale de construcții, aur etc). Legate de așezările umane sunt problemele ce se impun cum ar fi amplasarea rampelor de gunoi pentru depozitarea rezidurilor solide menajere, ce pot genera focare de infecție, precum și altele legate de nerecuperarea produselor reziduale utilizabile, cum ar fi cele legate de prelucrarea lemnului din Câmpeni.

În privința protecției florei și faunei, este de remarcat că se fac mari eforturi pentru diminuarea degradării florei, mai ales în zonele poluate, se instalează filtre pentru

evitarea distrugerii efectivului piscicol de la diferite exploatări, precum și a căprioarelor și iepurilor, ce trebuie menționați cel puțin la actualul număr.

Prin activitatea din domeniul transporturilor, societatea omenească a determinat apariția unor peisaje locale cu totul noi în lungul căilor de comunicare moderne: terasamente, deblee, ramblee etc.

În concluzie, se poate spune că perioadele actuale îi cuprind cele mai spectaculoase modificări antropice ale mediului geografic, ce au creat în multe locuri peisaje cu totul deosebite de cele naturale ["Geografia României", 1983].

Bibliografie

1. Mohan, Gh.; Ardeleanu, A.; Georgescu, M.: *Rezervații și monumente ale naturii*, Casa de editură și comerț "Scaul", 1993.
2. Morariu, T.; Bogdan, O.; Maier, A.: *Județul Alba*, Ed. Academiei, București, 1980.
3. Muja, S.: *Dezvoltarea spațiilor verzi în sprijinul conservării mediului înconjurător în România*, Ed. Ceres, București, 1994.
4. Netea, V.: *Munții Apuseni - muzeu istoric și panteon al poporului Român*, Ed. Sport-Turism, București, 1977.
5. Pușcariu, V.; Rusu, V.I.: *Valea Arieșului*, Editura CNEFS, București, 1969.
6. Savu, Al.; Rusu, Th.: *Unele aspecte ale reliefului antropogen în bazinul Arieșului mijlociu*, în *Studia Universitas "Babeș-Bolyai"* Cluj, 1961.

Stiați că ...

... fluviul cu cele mai catastrofale inundații, cele mai spectaculoase schimbări ale cursului său în decursul timpului și cu delta cu cea mai mare avansare (200 m/an) este Hreanhe, din parte central-nord-estică a Chinei?

... cea mai mare floare din lume este *Rafflesia arnoldi* – având un diametru de aproape 1 m și o greutate de 7 kg – o adevărată minune a lumii vegetale? Crește în insulele Sumatra și Borneo.